

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

До друку та в світі
Дозволю на підставі «Єдиних правил»,
П.2.6.14
Начальник організаційно-
Методичного управління

В. Б. Юскаєв

4265 Методичні вказівки
до проведення практичних (семінарських) занять із дисципліни
«Адміністративне право»
для студентів спеціальності 081 «Право»
освітнього ступеня «бакалавр»
денної та заочної форм навчання

Усі цитати, цифровий
Та фактичний матеріал,
Бібліографічні відомості
Перевірені, запис одиниць
Відповідає стандартам

Укладач:
Відповідальний за випуск
Директор ННІ права

В. В. Миргород-Карпова
В. М. Бороно
А. М. Куліш

Суми
Сумський державний університет
2021

Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських) занять з дисципліни «Адміністративне право» / укладач В. В. Миргород-Карпова. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 85 с.

Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права

ВСТУП

Адміністративне право – одна з фундаментальних та найважливіших галузей права будь-якої держави.

Адміністративне право органічно пов'язане з виконавчою владою та державним управлінням. Воно є обов'язковим інструментом, за допомогою якого здійснюється реалізація державної виконавчої влади у формі державного управління. Його норми є правовою основою побудови й ефективного функціонування найбільш активної та потужної державної підсистеми – апарату державного управління.

Підготовка кваліфікованих юристів вимагає впровадження новітніх освітніх технологій і методичних форм.

Мета курсу полягає в більш поглибленому вивченні нормативних актів щодо регулювання управлінських правовідносин та вмінні застосовувати їх на практиці.

Навчальною програмою курсу «Адміністративне право» передбачено читання лекцій, проведення семінарських та практичних занять, на яких обговорюються основні теоретичні положення і відпрацьовуються навички практичного застосування норм адміністративного законодавства, та прийняття іспиту для здійснення перевірки засвоєних студентами знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: предмет, метод і систему адміністративного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; основні проблеми науки адміністративного права; поняття та особливості адміністративно-правових норм і відносин; суб'єкти адміністративного права та елементи їх статусу; функції, форми і методи державного управління; поняття адміністративного примусу та види його заходів; поняття й основні риси адміністративної відповідальності; поняття, загальні риси та структуру адміністративного процесу; поняття та завдання адміністративного судочинства в Україні; способи

забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні; поняття та види адміністративно-правових режимів; правові засади та організацію управління економікою, соціально-культурним будівництвом й адміністративно-політичною діяльністю;

вміти: використовувати одержані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державного управління; аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення; користуватися сучасною науковою та спеціальною літературою, електронними юридичними базами, іншими інформаційними джерелами.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Адміністративне право як галузь національного права.
ТЕМА 2. Адміністративно-правові норми.
ТЕМА 3. Адміністративно-правові відносини.
ТЕМА 4. Державне управління.
ТЕМА 5. Форми і методи державного управління.
ТЕМА 6. Суб'єкти адміністративного права.
ТЕМА 7. Суб'єктивні права.
ТЕМА 8. Адміністративно-правовий статус юридичних осіб, ФОП. Реєстрація юридичних осіб, громадських організацій, політичних партій.
ТЕМА 9. Адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади.
ТЕМА 10. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування.
ТЕМА 11. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування в Україні.
ТЕМА 12. Адміністративно-правовий статус державного службовця.
ТЕМА 13. Інструменти публічного адміністрування.
ТЕМА 14. Адміністративні послуги та їх особливості.
ТЕМА 15. Адміністративні процедури та їх особливості.
ТЕМА 16. Захист приватної особи у сфері публічного адміністрування.
ТЕМА 17. Адміністративний примус.
ТЕМА 18. Адміністративна відповідальність.
ТЕМА 19. Адміністративне правопорушення.
ТЕМА 20. Заходи адміністративної відповідальності.
ТЕМА 21. Проведення в справах про адміністративні правопорушення.
ТЕМА 22. Адміністративний процес.

ТЕМА 23. Способи судового захисту.
ТЕМА 24. Адміністративне провадження. Адміністративний позов.
ТЕМА 25. Адміністративно-правове регулювання в галузі юстиції.
ТЕМА 26. Адміністративно-правове регулювання в сфері фінансів, кредиту та оподаткування.
ТЕМА 27. Адміністративно-правове регулювання в галузі економіки.
ТЕМА 28. Адміністративно-правове регулювання у сфері культури та спорту, освіти та науки.

ТЕМА 1. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

План

1. Поняття адміністративного права.
2. Предмет і метод адміністративного права.
3. Джерела адміністративного права.
4. Система адміністративного права.
5. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права.
6. Роль адміністративного права в регулюванні суспільних відносин в галузі управління внутрішніми справами.
7. Наука адміністративного права, її предмет і система.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає мета і завдання адміністративного права?
2. У чому полягає предмет адміністративного права?
3. Базові методи адміністративного права.
4. Співвідношення адміністративного права та кримінального права (підготувати у вигляді таблиці).
5. Співвідношення адміністративного права та цивільного права (підготувати у вигляді таблиці).
6. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права (підготувати у вигляді таблиці).
7. Структура адміністративного права.
8. Назвіть базові підгалузі адміністративного права.
9. Періодизація історії становлення адміністративного права в Україні та світі.
10. Рішення ЄСПЛ як джерело адміністративного права в Україні.
11. Рішення КСУ як джерело адміністративного права в Україні.

12. Нормативні та адміністративні акти як джерела адміністративного права в Україні.
13. Розвиток науки адміністративного права: характеристика етапів.
14. Принципи адміністративного права.

Теми доповідей

1. Предмет та методи адміністративного права.
2. Джерела адміністративного права.
3. Міжнародні нормативно-правові акти як джерела адміністративного права.
4. Базові принципи адміністративного права.
5. Історія розвитку поліцейського права та становлення адміністративного права.

ТЕМА 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ

План

1. Загальна характеристика адміністративно-правових норм.
2. Види адміністративно-правових норм.
3. Дія адміністративно-правових норм.
4. Структура адміністративно-правових норм.
5. Систематизація законодавства.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративно-правових норм.
2. Особливості адміністративно-правових норм.
3. Мета адміністративно-правових норм.
4. Види адміністративно-правових норм.
5. Регулятивні та правоохоронні адміністративно-правові норми (з наведенням прикладів).

6. Зобов'язуючі, заборонні, дозвільні, стимулюючі, рекомендаційні адміністративно-правові норми (з наведенням прикладів).

7. Матеріальні та процесуальні адміністративно-правові норми (з наведенням прикладів).

8. Дія адміністративно-правових норм у часі.

9. Дія адміністративно-правових норм у просторі.

10. Дія адміністративно-правових норм за колом осіб.

11. Межі дії адміністративно-правових норм.

12. Форми реалізації адміністративно-правових норм: виконання, використання, додержання, застосування (з наведенням прикладів).

13. Структура адміністративно-правових норм (навести 3 приклади з використання статей КУпАП).

14. Систематизація вітчизняного адміністративного законодавства.

15. Інкорпорація адміністративного законодавства.

16. Кодифікація адміністративного законодавства.

17. Консолідація адміністративного законодавства.

18. Міжнародні нормативно-правові акти як джерела права в Україні.

Теми доповідей

1. Загальна характеристика адміністративно-правових норм.

2. Види адміністративно-правових норм (із наведенням прикладів щодо кожного виду норм).

3. Структура адміністративно-правових норм (із наведенням прикладів на підставі положень КУпАП).

4. Особливості систематизації адміністративного законодавства в Україні.

ТЕМА 3. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

План

1. Поняття, особливості, види адміністративно-правові відносини.
2. Підстави виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин.
3. Склад відносин.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративно-правових відносин.
2. Особливості адміністративно-правових відносин.
3. Види адміністративно-правових відносин.
4. Регулятивні та правоохоронні адміністративно-правові відносини (із наведенням прикладів).
5. Матеріальні та процесуальні адміністративно-правові відносини (із наведенням прикладів).
6. Майнові та немайнові адміністративно-правові відносини (із наведенням прикладів).
7. Вертикальні адміністративно-правових відносин (із наведенням прикладів).
8. Горизонтальні адміністративно-правових відносин (із наведенням прикладів).
9. Юридичні факти (дії та події) як підстави виникнення адміністративно-правових відносин.
10. Неправомірні та правомірні дії як підстави виникнення адміністративно-правових відносин (із наведенням прикладів).
11. Суб'єкт адміністративно-правових відносин.
12. Адміністративна правосуб'єктність.
13. Об'єкт адміністративно-правових відносин.

14. Зміст адміністративно-правових відносин: суб'єктивні права та юридичні обов'язки (з наведенням прикладів).

Теми доповідей

1. Поняття, види та особливості адміністративно-правових відносин в Україні.

2. Склад адміністративно-правових відносин (із наведенням прикладів на підставі положень КУпАП).

Завдання

1. Громадянин Андрієнко, отримавши вищу медичну освіту, вирішив відкрити приватний кабінет та зайнятися медичною практикою. Він звернувся до державного реєстратора виконавчого комітету міської ради з проханням зареєструвати його як суб'єкта підприємницької діяльності. Після отримання свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця Андрієнко подав до Міністерства охорони здоров'я України документи для отримання ліцензії на здійснення медичної практики.

Назвіть учасників відносин, що виникли в цій ситуації? Чи існує між ними суспільний зв'язок, якому властиві ознаки адміністративно-правових відносин? Які це ознаки?

2. Громадянин Борисов вирішив придбати у гр. Вовченко автомобіль. Останній зняв з обліку автомобіль у Регіональний сервісний центр МВС Україн, після чого було укладено договір купівлі-продажу. Борисов звернувся до патрульної поліції з проханням поставити автомобіль на облік і додав до заяви всі необхідні документи. Після здійснення технічного огляду автомобіля прохання Борисова було задоволено, а саме: транспортний засіб поставлено на облік, видано технічний паспорт та державні номери. Однак керувати автомобілем гр. Борисов не зміг, оскільки не мав посвідчення водія, незважаючи на те, що на відмінно закінчив автошколу. Він скористався

можливістю скласти іспит у патрульній поліції та отримав посвідчення водія.

Виокремте правові відносини, що виникли в цьому разі. Чи належать вони до відносин, які становлять предмет адміністративного права? Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

3. Громадянин Сергієнко, рухаючись на своєму автомобілі, не помітив знака пішохідного переходу і не пропустив пішохода. Інспектор патрульної поліції помітив це, зупинив транспортний засіб та склав протокол про адміністративне правопорушення. Протокол було надіслано начальнику органу внутрішніх справ для вирішення питання про адміністративну відповідальність Сергієнко. Постановою начальника органу внутрішніх справ Сергієнко визнано винним у вчиненні правопорушення та накладено стягнення у вигляді штрафу.

Визначте правові відносини у вищезазначеній ситуації. Чи є рівними їх учасники? Відповідь обґрунтуйте. До якого виду адміністративно-правових відносин належать відносини, обумовлені припиненням протиправних діянь і притягненням винних до адміністративної відповідальності?

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

План

1. Державне управління: поняття, ознаки, принципи.
2. Адміністративний розсуд.
3. Адміністративно-правові режими.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке управління?
2. Поняття державного управління.
3. Специфічні риси державного управління.

4. Принципи здійснення державного управління.
5. Поняття адміністративного розсуду.
6. Види адміністративного розсуду.
7. Поняття дискреційних повноважень.
8. Поняття адміністративно-правових режимів.
9. Елементи адміністративно-правових режимів.
10. Види адміністративно-правових режимів.
11. Мета адміністративно-правових режимів.
12. Режим воєнного стану.
13. Правовий режим надзвичайного стану.
14. Правовий режим державної таємниці.
15. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
16. Поняття публічного адміністрування.
17. Поняття публічного інтересу.
18. Відмежування публічного інтересу від приватного (підготувати у вигляді таблиці з критеріями відмежування).

Теми доповідей

1. Поняття та принципи державного управління в Україні.
2. Адміністративно-правові режими в Україні.
3. Адміністративний розсуд та дискреційні повноваження.

Завдання

1. Наказом начальника Державної податкової інспекції скасовано допуск до державної таємниці, наданий оперуповноваженому податкової міліції Андрущенко. Підставою для скасування став акт спеціальної експертизи Служби безпеки України, в якому зазначено, що Андрущенко виїжджав у Республіку Білорусь упродовж 2019 – 2020 рр., але не інформував про це начальника інспекції та відповідального за забезпечення режиму секретності. Отже, Андрущенко не виконав взятого на себе письмового зобов'язання у зв'язку з

допуском до державної таємниці, чим порушив вимоги ст. 28 Закону України «Про державну таємницю».

Цей наказ Андрущенко оскаржив до начальника Головного управління Державної фіскальної служби в Сумській області, посилаючись на те, що його поїздки до Білорусі не стосувалися службової діяльності, а мали виключно приватний характер.

Яке рішення за скаргою повинен ухвалити начальник Головного управління Державної фіскальної служби в Сумській області?

2. Разом із дружиною та дітьми А. на своєму автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл. Працівник Державної прикордонної служби України зупинив автомобіль та пояснив, що оскільки транспортний засіб перебуває на прикордонній смузі, то його водій та пасажирі зобов'язані надати для перевірки документи, що посвідчують їх особу. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби України? Які правила можуть бути запроваджені при встановленні прикордонного режиму?

3. Президент України видав Указ «Про оголошення території м. Калуша Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації». Підставою для ухвалення про запровадження такого адміністративно-правового режиму стало виникнення на території м. Калуш небезпечної для життя і здоров'я людей екологічної ситуації, зумовленої наслідками функціонування місцевого хімічного комбінату. Указом також встановлювалося, що роботу хімічного комбінату необхідно призупинити.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

ТЕМА 5. ФОРМИ І МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

План

1. Форми державного управління.
2. Методи державного управління: поняття, види, характеристика.
3. Поняття, види та зміст правових актів державного управління.

Завдання для самоконтролю

1. Поняття форми державного управління.
2. Правові форми державного управління.
3. Неправові форми державного управління.
4. Поняття методів державного управління.
5. Особливості методів державного управління.
6. Співвідношення контролю та нагляду як методів державного управління (підготувати у вигляді таблиці із визначенням критеріїв для порівняння).
7. Методи прямого та непрямого впливу.
8. Адміністративні та економічні методи та їх співвідношення (підготувати у вигляді таблиці із визначенням критеріїв для порівняння).
9. Регулювання, керівництво та управління як методи державного управління.
10. Співвідношення таких методів державного управління як переконання та примус (підготувати у вигляді таблиці із визначенням критеріїв для порівняння).
11. Поняття актів державного управління.
12. Вимоги, які висуваються до актів державного управління.

13. Поняття оспорюваних актів.
14. Стадії прийняття актів державного управління.
15. Дія актів управління в просторі, часі, за колом осіб.
16. Юридичні стани чинності правових актів управління: припинення, зупинення, зміна, скасування.

Теми доповідей

1. Правові та неправові форми державного управління в Україні (із наведенням прикладів).
2. Особливості укладення адміністративного договору в Україні.
3. Контроль та нагляд як базові методи державного управління.
4. Особливості застосування адміністративних та економічних методів державного управління.
5. Переконавання та примус як базові методи державного управління.
6. Прийняття актів державного управління.

Завдання

1. Певні органи виконавчої влади прийняли наступні акти:
Міністерство охорони здоров'я України видало Наказ «Про затвердження Порядку заборони застосування лікарських засобів, зокрема медичних імунобіологічних препаратів»,
Кабінет Міністрів України затвердив Порядок державної реєстрації та перереєстрації іноземних інвестицій та їх анулювання.
Які методи застосовані в наведених сферах державного управління? Відповідь обґрунтуйте.

2. Проаналізуйте зміст ст. 7 «Місцевий референдум» та ст. 59 «Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Чи можна зробити висновок, що місцеві ради приймають правові акти державного управління? Яка правова природа актів місцевих рад?

3. Отримавши студентський квиток, студент З. нахвалявся перед друзями, що тепер у нього є нормативний документ, який надає йому право пільгового проїзду у громадському транспорті.

Чи має рацію студент З.? Проаналізуйте правову природу правового акта державного управління, службового документа та документа, який посвідчує особу.

4. Статтею 52 Податкового кодексу України передбачено, що за зверненням платників податків контролюючі органи надають безоплатно консультації з питань практичного використання окремих норм податкового законодавства. Пункт 35 52.2 зазначеної статті встановлює, що податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому її надано.

Наказом Державної фіскальної служби України затверджено Узагальнюючу податкову консультацію щодо окремих питань оподаткування туроператорської та турагентської діяльності.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма управлінської діяльності обрана в даному випадку Державною фіскальною службою України?

5. Даючи характеристику переконанню, студент Гриценко запропонував таке визначення: «Переконання – це низка заходів, які провадяться правоохоронними органами для наведення порядку в поведінці громадян. Зовні вони проявляються у:

- 1) винесенні догани керівниками підприємств, організацій, установ;
- 2) накладенні штрафів на порушників;
- 3) тимчасовому обмеженні волі, інших заходах, передбачених чинним законодавством».

Чи є таке визначення правильним? Запропонуйте власну характеристику переконанню.

ТЕМА 6. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

План

1. Поняття та особливості суб'єктів адміністративного права.
2. Адміністративна правосуб'єктність.
3. Адміністративно-правовий статус фізичних осіб.

Завдання для самоконтролю

1. Індивідуальні суб'єкти адміністративного права: загальна характеристика.
2. Колективні суб'єкти адміністративного права: загальна характеристика.
3. Поняття адміністративної правоздатності. Момент виникнення та припинення у фізичних та юридичних осіб.
4. Поняття адміністративної дієздатності. Момент виникнення та припинення у фізичних та юридичних осіб.
5. Поняття адміністративної деліктоздатності. Момент виникнення та припинення у фізичних та юридичних осіб.
6. Права (абсолютні й відносні) та обов'язки (абсолютні й відносні) громадян у сфері державного управління.
7. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
8. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства.
9. Адміністративно-правовий статус біженців.
10. Адміністративно-правовий статус фізичної особи-підприємця.
11. Адміністративно-правовий статус юридичної особи в Україні.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про громадянство України».
2. Характеристика Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства (права, обов'язки, обмеження та відповідальність).
3. Характеристика Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». Адміністративно-правовий статус біженців (права, обов'язки, обмеження та відповідальність).
4. Адміністративно-правовий статус фізичної особи-підприємця (права, обов'язки, обмеження та відповідальність).
5. Адміністративно-правовий статус юридичної особи в Україні (права, обов'язки, обмеження та відповідальність).

Завдання

1. Інспектор державної пожежної охорони проводив перевірку дотримання правил пожежної безпеки в супермаркеті ТОВ «Сніг» і виявив низку порушень. Зокрема, недотримання вимог щодо обладнання торговельного залу створило загрозу виникнення пожежі, а відсутність запасного виходу в разі виникнення пожежі перешкоджатиме евакуації людей. За результатами перевірки директоріві ТОВ «Сніг» було направлено припис про усунення виявлених порушень. Робота супермаркету була припинена. Директор звернувся зі скаргою до прокурора району. На його думку, необхідно встановити винуватих у недотриманні правил протипожежної безпеки й притягнути їх до відповідальності, а не створювати умови, за яких юридична особа зазнає збитків.

Чи правомірні дії директора ТОВ «Сніг»? Дайте юридичний аналіз ситуації.

2. Громадянин Н., який учинив дрібне хуліганство, був затриманий працівником поліції за допомогою співробітника митної служби, який проходив поряд. Працівник поліції вдягнув наручники та наніс удар гумовою палицею гр. Н. за те, що той відмовився сідати в патрульну машину.

Визначте правомірність дій працівника поліції. Якщо ви дійдете висновку, що вони неправомірні, складіть проект скарги. Що б змінилось у ситуації за умови, що палицю й наручники застосував співробітник митної служби?

3. У зв'язку з поширенням у місті захворювання на дифтерію в медичних закладах робили профілактичні щеплення всім громадянам віком до 50 років. Громадянин В. відмовився від щеплення, вважаючи це справою добровільною. Лікар попередив його, що щеплення може бути зроблено примусово. В., будучи впевненим у тому, що примус можливий лише в разі вчинення правопорушення, звернувся до управління охорони здоров'я з проханням роз'яснити йому порядок проведення профілактичних щеплень.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обгрунтовану відповідь на звернення гр. В.

4. Громадянин Туркменістану А. закінчив вищий навчальний заклад України та отримав кваліфікацію спеціаліста-юриста. Пропрацювавши декілька років юристом у приватній фірмі, а потім стажистом нотаріуса, він вирішив подати документи для складання кваліфікаційного іспиту з метою одержання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Кваліфікаційна комісія при обласному управлінні юстиції відмовила в допуску до іспиту, посилаючись на те, що право бути нотаріусом мають лише громадяни України. А. сприйняв таку відмову як порушення його прав, оскільки

законодавством України прямо не встановлено, що громадянам інших держав заборонено займатися нотаріальною діяльністю, а відносно фізичної особи діє принцип «дозволено все, що прямо не заборонено законом».

Чи порушено в цьому разі права А.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

5. П'ятнадцятирічний М. проживав із батьками в приватному будинку. Згодом його батьки придбали за договором купівлі-продажу квартиру. М. звернувся до органу внутрішніх справ із заявою про реєстрацію його місця проживання за адресою цієї квартири. У реєстрації М. було відмовлено із посиланням на те, що квартира належить батькам М., а не йому. М. вважав, що такою відмовою порушено його право на вільний вибір місця проживання.

Чи порушено право М.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

ТЕМА 7. СУБ'ЄКТИВНІ ПУБЛІЧНІ ПРАВА

План

1. Право на участь в ухваленні рішень
2. Право на звернення
3. Право на доступ до публічної інформації
4. Право на свободу мирних зібрань
5. Право на свободу об'єднань

Завдання для самоконтролю

1. Особливості ухвалення управлінських рішень за участі громадян.
2. Поняття проведення консультацій із громадськістю.

3. Поняття «звернення громадян» відповідно до Закону України «Про звернення громадян».
4. Основні вимоги до звернення громадян.
5. Усні та письмові звернення громадян.
6. Співвідношення понять «пропозиція», «заява», «скарга».
7. Поняття адміністративного оскарження.
8. Поняття публічної інформації.
9. Поняття конфіденційної інформації, таємної інформації, службової інформації на підставі Закону України «Про доступ до публічної інформації».
10. Поняття та форми мирних зібрань.
11. Обмеження свободи мирних зібрань.
12. Адміністративно-правовий статус громадських організацій.
13. Адміністративно-правовий статус політичних партій.
14. Адміністративно-правовий статус благодійних організацій.
15. Адміністративно-правовий статус профспілок.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про звернення громадян», базові категорії та поняття.
2. Характеристика Закону України «Про доступ до публічної інформації», базові категорії та поняття.
3. Конституція України та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як ключові нормативно-правові акти щодо закріплення права на свободу мирних зібрань.

Завдання:

1. Головний державний санітарний лікар області за результатами перевірки додержання санітарного законодавства всіма суб'єктами господарювання, які зареєстровані в області і

виготовляють продукти харчування, ухвалив рішення у формі постанови. Зазначеним рішенням санітарний лікар тимчасово заборонив виробництво окремих видів продуктів харчування до отримання висновків санітарно-епідеміологічної експертизи.

За ініціативи державного санітарного лікаря було проведено нараду за участі представників обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, митної служби, а також інших зацікавлених осіб, на якій обговорювалися питання забезпечення додержання законодавства в даній сфері.

Чи відповідає рішення головного санітарного лікаря області вимогам законодавства? Дайте обґрунтовану відповідь. Охарактеризуйте форми управлінської діяльності, обрані представником влади у наведеній ситуації.

2. Міська рада ухвалила рішення «Про встановлення правил додержання тиші у місті та громадських місцях», згідно з яким під час проведення зборів, мітингів, демонстрацій та інших масових заходів на центральних вулицях міста заборонено використовувати мікрофони й гучномовці, гучний спів і викрики, а також інші джерела побутового шуму.

Чи відповідає зазначене рішення вимогам закону? Дайте обґрунтовану відповідь.

3. Наказом ДФС України затверджено узагальнююче податкове роз'яснення щодо застосування апеляційної процедури при адміністративному оскарженні платниками податків рішень податкових органів. У наказі ДФС України підкреслює, що зазначене податкове роз'яснення надане на підставі положень Податкового кодексу України.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма управлінської діяльності обрана в цьому разі органом виконавчої влади?

4. Міська рада ухвалила рішення "Про встановлення правил додержання тиші у місті та громадських місцях", згідно з яким під час проведення зборів, мітингів, демонстрацій та інших масових заходів на центральних вулицях міста заборонено використовувати мікрофони й гучномовці, гучний спів і викрики, а також інші джерела побутового шуму.

Чи відповідає зазначене рішення вимогам закону? Дайте обґрунтовану відповідь.

5. Із клопотанням про зміну імені Іванов звернувся до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні Іванов пред'явив паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення Іванова отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

6. Констянтинів звернувся до об'єднання споживачів зі скаргою на ФОП Сергієнка У скарзі Констянтинів відзначав, що підприємець реалізує неякісний товар та відмовляє в його заміні. Об'єднання споживачів провело перевірку діяльності підприємця, за результатами якої ухвалило рішення про притягнення ФОП Сергієнка до відповідальності за ст. 155-2 КУпАП та накладення на нього штрафу. Підприємець сплачувати штраф відмовився і звернувся до суду з позовом про визнання незаконними дій об'єднання споживачів.

Дайте юридичний аналіз ситуації та обґрунтуйте свою позицію щодо рішення суду з даної справи.

Практичне завдання (письмово)

1. Підготувати звернення (заяву або скаргу) до органів державного управління з приводу ненадання адміністративних послуг належним чином або відмови в їх наданні.

ТЕМА 8. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ФОП. РЕЄСТРАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

План

1. Адміністративно-правовий статус юридичних осіб та ФОП.
2. Реєстрація юридичних осіб, громадських організацій, політичних партій.

Завдання для самоконтролю

1. Поняття ФОП.
2. Поняття юридичної особи.
3. Основні організаційно-правові форми юридичних осіб.
4. Співвідношення понять «підприємство», «установа», «організація».
5. Підприємницькі та непідприємницькі товариства.
6. Поняття повного товариства.
7. Поняття командитного товариства.
8. Поняття виробничого кооперативу.
9. Поняття товариства з обмеженою відповідальністю.
10. Поняття товариства з додатковою відповідальністю.
11. Поняття акціонерного товариства.

12. Державна реєстрація юридичної особи.
13. Адміністративна правосуб'єктність юридичної особи.
14. Поняття громадських об'єднань (громадські організації та громадські спілки).
15. Поняття та характеристика політичних партій.
16. Поняття та характеристика професійних спілок.
17. Особливості адміністративно-правового статусу ФОП.
18. Припинення діяльності юридичних осіб.
19. Припинення діяльності ФОП.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».
2. Характеристика Закону України «Про громадські об'єднання».
3. Характеристика Закону України «Про профспілки, їх права та гарантії діяльності».
4. Характеристика Закону України «Про політичні партії в Україні».
5. Характеристика Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Практичне завдання

1. Підготувати пакет документів для здійснення державної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю.

ТЕМА 9. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

План

1. Система органів виконавчої влади.
2. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.
3. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
4. Місцеві державні адміністрації як суб'єкти адміністративного права.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття системи органів виконавчої влади.
2. Ознаки органів виконавчої влади.
3. Орган виконавчої влади – це ...
4. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади.
5. Завдання діяльності Кабінету Міністрів України.
6. Структура системи центральних органів виконавчої влади в Україні.
7. Поняття міністерства (з наведенням прикладів діючих міністерств в Україні).
8. Ознаки міністерства.
9. Завдання міністерства.
10. Поняття інших центральних органів виконавчої влади (з наведенням прикладів діючих інших центральних органів виконавчої влади в Україні).
11. Основні завдання інших центральних органів виконавчої влади в Україні.
12. Державна служба – це ...
13. Державне агентство – це ...
14. Державна інспекція – це ...
15. Поняття центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом в Україні.
16. Які центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом в Україні Ви знаєте?

17. Поняття та завдання діяльності місцевих державних адміністрацій.

18. Утворення, реорганізація та ліквідація органів виконавчої влади в Україні.

Теми доповідей

1. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України.

2. Характеристика Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

3. Характеристика Закону України «Про центральні органи виконавчої влади».

4. Система органів центральної влади (із наведенням діючих міністерств, центральних органів виконавчої влади, центральних органів виконавчої влади та визначенням підпорядкування щодо кожного).

5. Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом (із наведенням діючих органів).

Дискусійне завдання

1. Визначте основні недоліки функціонування системи органів виконавчої влади в Україні та запропонуйте власне бачення ідеальної структури даних органів.

ТЕМА 10: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

План

1. Місцеве самоврядування в Україні.
2. Система органів місцевого самоврядування в Україні.
3. Повноваження органів місцевого самоврядування.
4. Повноваження голів сільських, селищних, міських рад.
5. Повноваження районних, обласних рад.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття місцевого самоврядування.
2. Характерні риси місцевого самоврядування.
3. Принципи здійснення місцевого самоврядування в Україні.
4. Система органів місцевого самоврядування в Україні.
5. Поняття територіальних громад.
6. Поняття сільських, селищних, міських рад.
7. Поняття сільського, селищного, міського голови.
8. Поняття виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
9. Поняття старости як виборної посадової особи місцевого самоврядування.
10. Поняття органів самоорганізації населення.
11. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
12. Рівні організації місцевого самоврядування в Україні.
13. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад.
14. Повноваження сільського, селищного, міського голови.
15. Повноваження районних, обласних рад.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

2. Система органів місцевого самоврядування в Україні.
3. Повноваження сільських, селищних, міських рад.

Завдання:

1. Громадянин Борисенко звернувся до міськвиконкому з проханням допомогти йому, літній людині, полагодити у квартирі систему водопостачання. Із цим проханням 15.01.2020 р. він звернувся до голови міської ради в усній формі на особистому прийомі.

Як повинен вчинити голова міської ради? Як зафіксувати звернення громадянина, який не у змозі самотійно скласти письмове звернення? В який строк повинно бути розглянуто звернення громадянина Борисенко?

Дискусійне завдання

1. Визначте головні недоліки функціонування системи органів місцевого самоврядування в Україні та запропонуйте власне бачення ідеальної структури даних органів.

ТЕМА 11: ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ТА СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

План

1. Державна служба як різновид публічної служби: поняття, види, моделі та принципи.
2. Правове регулювання статусу державного службовця.
3. Правові питання проходження державної служби.
4. Особливості правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування.
5. Відповідальність державних службовців.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття публічної служби.
2. Поняття недержавної служби.
3. Поняття державної служби.
4. Цивільна державна служба та мілітаризована державна служба в Україні.
5. Загальні принципи функціонування державної служби.
6. Організаційно-функціональні принципи державної служби.
7. Правове регулювання вітчизняної державної служби в Україні.
8. Поняття державного службовця.
9. Види державних службовців.
10. Поняття посади державної служби.
11. Співвідношення понять «компетенція» та «повноваження».
12. Поняття категорій посад державної служби: категорії А, Б, В.
13. Типи посад державної служби: політичні, адміністративні та патронатні.
14. Особливості служби в органах місцевого самоврядування.
15. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.
16. Види посад в органах місцевого самоврядування.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про державну службу».
2. Особливості служби в органах місцевого самоврядування.

Завдання

1. Громадянин Петров подав документи на конкурсній комісії на зайняття посади керівника Головної аналітичної

служби Офісу Президента України. Конкурсна комісія висунула вимогу до Петрова про надання відомостей про його доходи і зобов'язання фінансового характеру та вклади в банках членів його сім'ї. Громадянин Петров відмовився задовольнити таку вимогу, посилаючись на недоторканність особистого життя і таємницю вкладів. Конкурсна комісія відмовила Петрову у розгляді його документів.

Посилаючись на відповідні правові норми, обґрунтуйте свою точку зору щодо законності рішення комісії.

2. В одному з управлінь Міністерства освіти і науки України проводили атестацію державних службовців. Державним службовцям Кондратенко і Тарасов про проведення їх атестації було повідомлено за 5 днів до засідання атестаційної комісії.

На засіданні атестаційної комісії, яка складалася з двох членів – голови та секретаря, – було ухвалено рішення про невідповідність Кондратенко і Тарасова займаним посадам. За наказом міністра Кондратенко і Тарасова звільнено із займаних посад як таких, що «не пройшли атестацію».

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи законне рішення міністра про звільнення Кондратенка і Тарасова? У якому порядку проводяться атестацію державних службовців? Куди Кондратенко та Тарасов можуть звернутися за захистом своїх прав?

3. Заступник голови районної державної адміністрації Єгоров, повертаючись увечері додому власним автомобілем, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення районним відділом внутрішніх справ дослідчої перевірки Єгорова було відсторонено від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

4. Перед вами 12 стверджень. Визначте, які з них помилкові? Відповідь обґрунтуйте.

1. Всі особи, які претендують на зайняття посади державного службовця, повинні подати відомості про нерухоме та цінне рухоме майно, вклади в банках і цінні папери.

2. До державних службовців можуть застосовуватися лише ті дисциплінарні стягнення, які передбачені Законом «Про державну службу».

3. Державний службовець не має права працювати за сумісництвом.

4. Під час прийняття на державну службу може встановлюватися стажування терміном до 2 місяців.

5. Граничний вік перебування на державній службі однаковий для всіх осіб.

6. Існує 8 основних категорій державних службовців і встановлюється 10 рангів державних службовців. Ранги присвоюються незалежно від категорії.

7. Всі ранги державним службовцям присвоює Кабінетом Міністрів України.

8. Державна служба припиняється лише на підставах, передбачених Кодексом законів про працю України.

9. Рішення про прийняття відставки державного службовця або відмову в ній приймається у 10-денний термін.

10. У разі відставки державного службовця йому призначається пенсія з дня прийняття відставки.

Дискусійне питання

1. Перспективи розвитку інституту державної служби в Україні.

ТЕМА12. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

План

1. Права і обов'язки державного службовця
2. Вступ до державної служби
3. Відповідальність державних службовців
4. Патронатна та дипломатична служба

Запитання для самоконтролю

1. Поняття державного службовця.
2. Принципи функціонування державної служби в Україні.
3. Права державного службовця.
4. Державний службовець не має право на ...
5. Обов'язки державного службовця.
6. Право на державну службу.
7. Обмеження для осіб, які бажають вступити на державну службу.
8. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу.
9. Поняття проходження державної служби.
10. Випробування як додаткова умова під час прийняття на державну службу.
11. Поняття службової кар'єри.
12. Ранги державних службовців.
13. Припинення державної служби.
14. Юридична відповідальність державних службовців.
15. Поняття відсторонення державного службовця.
16. Дисциплінарна відповідальність державного службовця.
17. Що визначається дисциплінарним проступком відповідно до Закону України «Про державну службу»

18. Види дисциплінарних стягнень відповідно до Закону України «Про державну службу».
19. Адміністративна відповідальність державних службовців.
20. Патронатна служба в Україні.
21. Дипломатична служба в Україні.

Теми доповідей

1. Адміністративно-правовий статус державного службовця в Україні.
2. Особливості дисциплінарної відповідальності державного службовця відповідно до Закону України «Про державну службу».
3. Характеристика Закону України «Про дипломатичну службу».
4. Особливості патронатної служби в Україні.

Завдання

1. Стосовно начальника управління районної державної адміністрації Василенко було складено протокол про вчинення корупційного правопорушення. У протоколі зазначалося, що Василенко, перебуваючи на посаді державного службовця, займається викладацькою діяльністю, тим самим порушує вимогу щодо обмеження сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Суддя, розглянувши справу про корупційне правопорушення, виніс постанову про звільнення Василенко із посади начальника управління районної державної адміністрації.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

2. Новопризначений Голова правління Національної енергетичної компанії «Енергія», що перебуває у сфері управління Міністерства енергетики та захисту довкілля України, Гончар працевлаштував на цьому підприємстві свою

доньку директором юридичного департаменту, а жінку – директором фінансово-економічного департаменту.

У зв'язку з тим, що жінка та донька мали різні прізвища та відкрито не проявляли родинних відносин із керівником компанії, про даний факт міністерству стало відомо лише через півроку після цих подій. Проте міністр вирішив даний факт не «афішувати».

Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Чи підлягають Гончар та міністр відповідальності і якій?

3. Директор управління фінансового аудиту Міністерства інфраструктури Власова під час святкування професійного свята отримала від директора підприємства ПАТ «Авіалінії», підвідомчого даному міністерству, подарунок у вигляді золотих запонок з інкрустацією діамантами.

У процесі перевірки цьому факту уповноваженим органом було також встановлено, що Власова є членом правління згаданого підвідомчого підприємства ПАТ «Авіалінії».

За вчинені правопорушення Власову було притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу з позбавленням права обіймати посаду впродовж 2 років.

Проаналізуйте ситуацію. Визначте міру відповідальності Власової та директора ПАТ «Авіалінії». Визначте органи, уповноважені складати протоколи за дану категорію правопорушень.

4. Перебуваючи у службовому відрядженні на території Австрії, начальник управління фінансового аудиту державної інспекції Коновалов відкрив в одному з місцевих банків валютний рахунок сумою 30 тисяч євро на ім'я свого сина.

Після повернення в Україну Коновалов нікуди не повідомив про це відкриття валютного рахунку, але через три місяці цей факт став відомим працівникам СБУ під час розгляду ними справи про поширення в ЗМІ конфіденційної інформації,

яка містилася в документах інспекції, які були підготовлені Коноваловим О.Г.

Оцініть законність дії Коновалова Чи повинен він нести відповідальність і яку?

5. Заступник голови місцевої державної адміністрації Доронін, використовуючи своє службове положення, всіляко сприяв громадянці Глушко, директору ТОВ «Обереіг», у здійсненні нею підприємницької діяльності (Глушко була сестрою жінки Дороніна). Про ці факти знав голова держадміністрації Прядко проте їх замовчував.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

6. Хірург районної лікарні Сергієнко за зроблені ним операції періодично брав із громадян цінні подарунки, гроші та інші винагороди, про що знав головний лікар лікарні, але ніяких заходів не вживав.

Проаналізуйте ситуацію. Чи підлягають Сергієнко, а також головний лікар відповідальності?

ТЕМА 13. ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

План

1. Поняття та види інструментів публічного адміністрування.

2. Нормативний акт як інструмент публічного адміністрування.

3. Адміністративний акт як інститут публічного адміністрування.

4. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування.

5. План як інструмент публічного адміністрування.

6. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття інструментів публічного адміністрування.
2. Ознаки інструментів публічного адміністрування.
3. Види інструментів публічного адміністрування.
4. Поняття нормативного акта як інструменту публічного адміністрування.
5. Юридичне значення нормативного акта як інструменту публічного адміністрування.
6. Ознаки нормативних актів як інструменту публічного адміністрування.
7. Види нормативних актів.
8. Укази Президента України (з наведенням прикладів).
9. Постанови КМУ (з наведенням прикладів).
10. Накази нормативного характеру міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (з наведенням прикладів).
11. Види наказів нормативного характеру міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (з наведенням прикладів).
12. Розпорядження нормативного характеру місцевих державних адміністрацій (з наведенням прикладів).
13. Нормативні акти органів публічного управління. Які не віднесені до органів виконавчої влади (з наведенням прикладів).
14. Нормативні акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування (з наведенням прикладів).
15. Локальні нормативні акти (з наведенням прикладів).
16. Основні вимоги до нормативних актів
17. Процедура підготовки та ухвалення актів суб'єктів публічної адміністрації.

18. Державна реєстрація нормативних актів.
19. Процедура оприлюднення та набрання чинності нормативним актом.
20. Підстави для визнання нормативного акта протиправним (нікчемні та оспорювані акти).
21. Підстави для скасування рішення про державну реєстрацію нормативного акта.
22. Поняття адміністративного акта як інструменту публічного адміністрування.
23. Ознаки адміністративного акта як інструменту публічного адміністрування.
24. Відмежування адміністративного акта від нормативного.
25. Юридичне значення адміністративного акта.
26. Види адміністративних актів як інструменту публічного адміністрування.
27. Процедура ухвалення адміністративних актів.
28. Оскарження адміністративного акта.
29. Чинність адміністративного акта.
30. Фактичне припинення дії адміністративних актів.
31. Нікчемність адміністративного акта.
32. Поняття адміністративного договору.
33. Ознаки адміністративного договору.
34. Види адміністративного договору (з наведенням прикладів).
35. Особливості укладення горизонтальних адміністративних договорів.
36. Особливості укладення вертикальних адміністративних договорів.
37. Поняття координаційних договорів.
38. Поняття мирових угод.
39. Поняття договорів про співпрацю.
40. Чинність адміністративних договорів.
41. Підстави укладення адміністративних договорів.
42. Вимоги до адміністративних договорів.

43. Нікчемність адміністративних договорів.
44. Підстави визнання адміністративного договору нікчемним.
45. Підстави визнання адміністративного договору недійсним в судовому порядку.
46. Поняття плану як інструменту публічного адміністрування.
47. Ознаки плану як інструменту публічного адміністрування.
48. Юридичне значення плану як інструменту публічного адміністрування.
49. Сфери застосування плану як інструменту публічного адміністрування.
50. Види планів як інструменту публічного адміністрування.
51. Поняття фактичної дії як інструменту публічного адміністрування.
52. Ознаки фактичної дії як інструменту публічного адміністрування.
53. Сфера застосування фактичної дії як інструменту публічного адміністрування.
54. Види фактичної дії як інструменту публічного адміністрування.
55. Інформування населення як різновид фактичної дії.
56. Проведення перевірки як різновид фактичної дії.
57. Здійснення моніторингу як різновид фактичної дії.
58. Надання довідок як різновид фактичної дії.
59. Виплата грошових коштів як різновид фактичної дії.
60. Адміністрування реєстрів як різновид фактичної дії.

Теми доповідей

1. Нормативний акт як інструмент публічного адміністрування.
2. Скасування нормативного акту.
3. Адміністративний акт як інститут публічного адміністрування.
4. Скасування адміністративного акту.
5. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування.
6. План як інструмент публічного адміністрування.
7. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування.

Практичне завдання (письмово)

1. Співвідношення нормативного та адміністративного актів:
  - визначити спільні риси;
  - визначити відмінні риси з критеріями для порівняння.

Завдання

1. Інспектор Печерської податкової інспекції м. Києва, склав акт стосовно гр. Вірменії Андрієнко, про несплату останнім податків. Цей громадянин вирішив оскаржити ухвалене щодо нього рішення, але оскільки він не є гр. України, скаргу залишилась без задоволення.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації та оцініть законність ухвалено рішення.

2. Під час перевірки державного хлібозаготівельного підприємства було встановлено, що на складах не додержуються температурного режиму, передбаченого технічними умовами зберігання зерна. Керівника ДХП було притягнуто до відповідальності і накладено штраф відповідно до ст. 170 КУпАП. Директор ДХП оскаржив дане рішення, посилаючись на те, що за температурними режимами стежить його заступник.

Дайте юридичну оцінку ситуації.

3. Під час перевірки столярного цеху було виявлено, що працівників не забезпечують пілозахисними окулярами під час токарного оброблення і шліфування деревини. Унаслідок цього у багатьох працівників виявили хронічне запалення очей.

Було накладено штраф на директора і на заступника головного інженера з охорони праці відповідно до ст. 41 КУпАП. Заступник головного інженера з охорони праці оскаржив це рішення, посилаючись на те, що він не знав про необхідність забезпечення працівників спеціальними засобами. Оскільки правопорушення повинне вчинятися за наявності вини правопорушника, то він не здійснив протиправного діяння і його притягнення до відповідальності неправомірне.

Дайте юридичну оцінку ситуації.

ТЕМА 14. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТА ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

План

1. Поняття адміністративних послуг.
2. Суб'єкти відносин щодо надання адміністративних послуг.
3. Порядок надання адміністративних послуг.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративних послуг.
2. Ознаки адміністративних послуг.
3. Відмінність адміністративних послуг від інших видів послуг у публічній сфері.
4. Поняття публічних послуг.
5. Види адміністративних послуг.
6. Принципи надання адміністративних послуг.
7. Принцип законності надання адміністративних послуг.
8. Принцип юридичної визначеності надання адміністративних послуг.
9. Принцип стабільності надання адміністративних послуг.
10. Принцип рівності надання адміністративних послуг.
11. Принцип відкритості та прозорості надання адміністративних послуг.
12. Принцип оперативності та своєчасності надання адміністративних послуг.
13. Принцип раціональної мінімізації надання адміністративних послуг.
14. Принцип доступності та зручності надання адміністративних послуг.
15. Суб'єкти звернення щодо надання адміністративних послуг.
16. Суб'єкти надання адміністративних послуг.
17. Органи виконавчої влади як суб'єкти надання адміністративних послуг.
18. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти надання адміністративних послуг.
19. Державний реєстратор як суб'єкт надання адміністративних послуг.
20. Охарактеризуйте ЦНАПи.

21. Стадії процедури надання адміністративних послуг.
22. Вимоги до якості надання адміністративних послуг.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про адміністративні послуги».
2. Характеристика діяльності ЦНАП у м. Сумах.
3. Суб'єкти надання адміністративних послуг.

Завдання

1. Сімнадцятирічний Фащенко звернувся до реєстраційної служби міського управління юстиції з проханням зареєструвати його як підприємця. До свого звернення він додав: заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; копію довідки про внесення заявника до Державного реєстру фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів; документ, що підтверджує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; нотаріально посвідчену письмову згоду батьків на зайняття Фащенко підприємницькою діяльністю.

У проведенні державної реєстрації Фащенко було відмовлено. У листі за підписом керівника реєстраційної служби міського управління юстиції зазначалося, що Фащенко не може бути зареєстрований як підприємець, оскільки на момент звернення з відповідним проханням він не досяг повноліття.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Хто уповноважений вирішувати питання про реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності? Як у даному випадку може діяти Фащенко?

Дискусійні питання

1. Охарактеризуйте проблеми надання адміністративних послуг в Україні та визначте перспективи розвитку цієї сфери.

2. Базові проблеми надання адміністративних послуг у сільській місцевості в Україні.

ТЕМА 15. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

План

1. Поняття адміністративної процедури.
2. Види адміністративних процедур.
3. Принципи адміністративних процедур.
4. Учасники адміністративної процедури.
5. Стадії адміністративної процедури.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративної процедури.
2. Ознаки адміністративної процедури.
3. Види адміністративної процедури.
4. Заявні адміністративні процедури (із наведенням прикладу).
5. Втручальні адміністративні процедури (із наведенням прикладу).
6. Прості адміністративні процедури (із наведенням прикладу).
7. Складні адміністративні процедури (з наведенням прикладу).
8. Реєстраційні адміністративні процедури (з наведенням прикладу).
9. Ознаки реєстраційних адміністративних процедур.

10. Об'єкти реєстраційних адміністративних процедур.
11. Дозвільні адміністративні процедури (з наведенням прикладу).
12. Ознаки дозвільних адміністративних процедур.
13. Цілі дозвільних адміністративних процедур.
14. Інспекційні адміністративні процедури (з наведенням прикладу).
15. Ознаки інспекційних адміністративних процедур.
16. Цілі адміністративних процедур.
17. Процедури щодо притягнення до адміністративної відповідальності.
18. Процедури за заявою особи.
19. Принципи адміністративних процедур: загальні, спеціальні.
20. Поняття учасників адміністративних процедур.
21. Поняття адміністративного органу.
22. Представництво в адміністративній процедурі.
23. Стадії адміністративної процедури.
24. Стадія підготовки справи до розгляду.
25. Стадія розгляду і вирішення справи.
26. Стадія оформлення адміністративного акта, його доведення до відома адресатів та заінтересованих осіб.
27. Стадія перегляду адміністративного акта.

Теми доповідей

1. Загальна характеристика адміністративних процедур в Україні.
2. Стадії адміністративних процедур.
3. Охарактеризуйте Концепцію адміністративної реформи в Україні.

Завдання

1. ТОВ «Контакт» звернулося до Міністерства соціальної політики України із заявою про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної з посередництвом у працевлаштуванні фізичних осіб за кордоном. Міністерство через десять днів після отримання заяви повідомило суб'єктові підприємницької діяльності, що дану заяву залишено без розгляду, оскільки до неї не додано копії зовнішньоекономічного договору (контракту) з іноземним суб'єктом господарювання (роботодавцем чи посередником) про посередництво в працевлаштуванні за кордоном.

Чи законно діяло міністерство? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

2. До адміністративного суду Ткаченко звернулася із позовною заявою, в якій просила визнати незаконними дії державного інспектора у сфері контролю за використанням та охороною земель. Цим приписом її як директора ТОВ зобов'язали привести земельну ділянку, яка надана ТОВ в оренду, у відповідність до вимог земельного законодавства.

Рішенням суду у задоволенні позову відмовлено. Суд першої інстанції зробив висновок, що державний інспектор діяв у межах закону.

Не погоджуючись із цим рішенням, Ткаченко звернулася до апеляційного адміністративного суду, який скаргу позивачки задовольнив частково: рішення суду першої інстанції скасував, а провадження у справі за позовом Ткаченко на дії інспектора закрит. Апеляційний суд аргументував свою позицію тим, що зазначений спір не належить до юрисдикції адміністративного суду, бо виник він з приводу цільового використання орендованої земельної ділянки, а отже, інспектор під час проведення перевірки та складання припису жодних управлінських функцій не виконував.

Охарактеризуйте правовідносини, з яких виник цей спір. Чи властиві їм ознаки адміністративно-правових відносин? З

урахуванням зроблених висновків дайте правову оцінку позиції суду апеляційної інстанції.

ТЕМА 16. ЗАХИСТ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

План

1. Інструменти захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
2. Медіація як засіб вирішення адміністративних суперечок.
3. Адміністративне оскарження.
4. Відшкодування шкоди, завданої суб'єктами публічної адміністрації приватним особам.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
2. Види інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
3. Спільні риси для всіх видів інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
4. Відмінні риси між усіма видами інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
5. Поняття медіації.
6. Законодавче врегулювання процедури медіації в Україні.
7. Принципи медіації в Україні.
8. Поняття адміністративного оскарження.
9. Законодавче врегулювання процедури адміністративного оскарження в Україні.

10. Підстави та порядок подання скарг.
11. Предмет адміністративного оскарження.
12. Суб'єкти адміністративного оскарження.
13. Процедура розгляду та вирішення справи за скаргою.
14. Наслідки розгляду скарги.
15. Підстави та процедури, за якими суб'єкти публічного адміністрування відшкодовують шкоду, завдану приватній особі.
16. Способи відшкодування шкоди.

Теми доповідей

1. Медіація в Україні: проблеми та перспективи становлення.
2. Адміністративне оскарження в Україні.
3. Діяльність третейських судів в Україні та функціонування Закону України «Про третейські суди».

Завдання

1. Разом із дружиною та дітьми Агатов на своєму автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл. Працівник Державної прикордонної служби України зупинив автомобіль та пояснив, що оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі, то його водій та пасажери зобов'язані надати для перевірки документи, які посвідчують їх особу. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби України? Які правила можуть запроваджуватися при встановленні прикордонного режиму?

ТЕМА 17. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС

План

1. Поняття та ознаки адміністративного примусу.
2. Класифікація заходів адміністративного примусу.
3. Заходи адміністративного попередження.
4. Заходи адміністративного припинення.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративного примусу.
2. Ознаки адміністративного примусу.
3. Фізичний вплив як захід адміністративного примусу.
4. Психічний вплив як захід адміністративного примусу.
5. Види заходів адміністративного примусу.
6. Поняття заходів адміністративного попередження.
7. Особливість заходів адміністративного попередження.
8. Перевірка документів як захід адміністративного попередження.
9. Огляд як захід адміністративного попередження.
10. Обстеження як захід адміністративного попередження.
11. Відвідування підприємств, установ, організацій як захід адміністративного попередження.
12. Обмеження руху транспорту і пішоходів як захід адміністративного попередження.
13. Безоплатне використання транспортних засобів і засобів зв'язку з метою запобігання шкідливим наслідкам стихійного лиха як захід адміністративного попередження.
14. Адміністративний нагляд за особами, які звільнилися з місць позбавлення волі як захід адміністративного попередження.
15. Обмеження прав громадян, пов'язаних зі станом здоров'я як захід адміністративного попередження.
16. Поняття заходів адміністративного припинення.

17. Особливість заходів адміністративного припинення.
18. Вимога припинити протиправну поведінку як захід адміністративного припинення.
19. Приведення осіб, які ухиляють від явки як захід адміністративного припинення.
20. Адміністративне затримання як захід адміністративного припинення.
21. Взяття на облік як захід адміністративного припинення.
22. Зупинка транспортного засобу як захід адміністративного припинення.
23. Виселення в адміністративному порядку як захід адміністративного припинення.
24. Особистий огляд і огляд речей як захід адміністративного припинення.
25. Поверхневий огляд як захід адміністративного припинення.
26. Відсторонення водіїв від керування транспортним засобом як захід адміністративного припинення.
27. Особливості заходів адміністративного припинення спеціального призначення.
28. Спеціальні засоби відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».
29. Поняття вогнепальної зброї.
30. Застосування вогнепальної зброї за попередженням.
31. Застосування вогнепальної зброї без попередження.

Тема доповідей

1. Характеристика Закону України «Про Національну поліцію».
2. Перевірка документів як захід адміністративного попередження.

3. Адміністративне затримання як захід адміністративного припинення.

4. Особистий огляд і огляд речей як захід адміністративного припинення.

5. Використання спеціальних засобів відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».

6. Використання вогнепальної зброї відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».

Завдання

1. Стосовно Франківського, який відбув покарання у вигляді позбавлення волі, встановлено адміністративний нагляд. Франківський проживав у кімнаті приватного будинку, яку наймав у власника Трушка.

Коли до помешкання завітав поліцейський, Франківський відмовився його впускати, мотивуючи тим, що на такі дії необхідно отримати згоду власника будинку.

Чи може поліцейський застосувати примус у цій ситуації? Якщо так, то які примусові заходи можуть бути вжиті? Що буде підставою для їх застосування? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

2. Державний інспектор із нагляду у сфері пожежної і техногенної безпеки наклав на військовослужбовця Кірієнко штраф розміром трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазначалося, що Кірієнко у своїй квартирі збудував камін та розмістив вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора? В якому порядку може бути притягнутий до відповідальності військовослужбовець Кірієнко та які примусові заходи можуть бути до нього застосовані?

3. Наводячи приклади застосування адміністративного примусу, студент Борисов згадав «власний досвід», відповідно

до якого його було покарано батьками за те, що він повернувся з вечірки на дві години пізніше терміну, який йому встановили батьки.

Чи можна в таких випадках батьківський вплив розглядати як адміністративний примус?

ТЕМА 18. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

План

1. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.
2. Особливості адміністративної відповідальності.
3. Обставини, що звільняють від відповідальності, виключають, пом'якшують та обтяжують адміністративну відповідальність.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративної відповідальності.
2. Ознаки адміністративної відповідальності.
3. Види підстав адміністративної відповідальності.
4. Відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, дисциплінарної, цивільно-правової за критерієм органу притягнення до неї.
5. Відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, дисциплінарної, цивільно-правової за критерієм правової підстави.
6. Відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, дисциплінарної, цивільно-правової за критерієм коло суб'єктів.
7. Відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, дисциплінарної, цивільно-правової за критерієм нормативні та фактичні підстави.

8. Відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, дисциплінарної, цивільно-правової за критерієм процедури та швидкості застосування санкції до правопорушника.

9. Особливості адміністративної відповідальності.

10. Обставини, що звільняють від адміністративної відповідальності.

11. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

12. Поняття необхідної оборони.

13. Поняття крайньої необхідності.

14. Поняття неосудності.

15. Обставини, що пом'якшують адміністративну відповідальність.

16. Обставини, що обтяжують адміністративну відповідальність.

Теми доповідей

1. Співвідношення адміністративної відповідальності та кримінальної (визначення спільних та відмінних характеристик).

2. Співвідношення адміністративної відповідальності та дисциплінарної (визначення спільних та відмінних характеристик).

3. Співвідношення адміністративної відповідальності та цивільно-правової (визначення спільних та відмінних характеристик).

4. Стан крайньої необхідності (з наведенням його застосування в судових рішеннях).

5. Стан необхідної оборони (з наведенням його застосування в судових рішеннях).

Завдання

1. Назаров, який учинив дрібне хуліганство, був затриманий поліцейським за допомогою співробітника митної

служби, який проходив поблизу. Працівник поліції вдягнув на нього наручники та наніс йому удар гумовою палицею за те, що той відмовився сідати в патрульну машину.

Визначте правомірність дії поліцейського. Якщо ви зробите висновок, що вони неправомірні, складіть проект скарги. Що змінилося б у ситуації за умови, що палицю й наручники застосував співробітник митної служби?

2. Надаючи визначення поняття «адміністративна відповідальність», студент Сушко. Зазначив, що це система правопорушень, за які законодавством встановлені види стягнень, передбачені КУпАП.

Чи має він рацію? Якщо ні, то в чому він помиляється?

3. Перебуваючи на борту повітряного судна, який виконував рейс Київ – Львів, Андрієвський гучно співав. Інші пасажери неодноразово зверталися до нього з проханням припинити спів, однак він не реагував на їх звернення. Бортпровідниця повідомила Андрієвському, що він порушує правила поведінки на повітряному судні, чим заважає екіпажу та пасажиром, а тому відносно нього можуть бути застосовані примусові заходи. *Проаналізуйте ситуацію.*

4. За рішенням державного інспектора рибоохорони Петрова було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства. У постанові про накладення адміністративного стягнення зафіксовано, що Петров незаконно, використовуючи сітку, ловив рибу у ставку, орендованому ТОВ «Світанок». Юрист підрозділу рибоохорони з рішенням не погодився. Він зауважив, що Петров, на його думку, повинен відповідати за дрібне викрадення чужого майна.

Порівняйте склади правопорушень, про які йдеться у завданні, та висловіть свою точку зору щодо обґрунтованості позиції юрисконсульта.

ТЕМА 19. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

План

1. Поняття, ознаки адміністративного правопорушення.
2. Юридичний склад адміністративного проступку.
3. Види адміністративних правопорушень.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративного проступку.
2. Ознаки адміністративного проступку.
3. Відмежування адміністративного проступку від кримінального.
4. Поняття юридичного складу адміністративного проступку.
5. Поняття об'єкту адміністративного проступку.
6. Загальний, родовий, безпосередній об'єкти адміністративного проступку.
7. Предмет адміністративного проступку.
8. Об'єктивна сторона адміністративного проступку.
9. Ознаки об'єктивної сторони адміністративного проступку.
10. Поняття адміністративно-правової дії адміністративного проступку.
11. Поняття адміністративної бездіяльності адміністративного проступку.
12. Поняття суб'єкта адміністративного проступку.
13. Загальні та спеціальні суб'єкти адміністративного проступку.
14. Поняття осудності.
15. Поняття суб'єктивної сторони адміністративного проступку.

16. Поняття вини.
17. Поняття умислу та необережності.
18. Складові елементи суб'єктивної сторони адміністративного проступку.
19. Види адміністративних проступків.

Теми доповідей

1. Поняття, ознаки адміністративного правопорушення.
2. Юридичний склад адміністративного проступку.
3. Види адміністративних правопорушень.

Завдання

1. Зверніться до Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу та приписів Кодексу України про адміністративні правопорушення й, використовуючи їх, сформулюйте 3 норми права за класичною структурою.

Які ознаки властиві сформульованим нормам? З огляду на ці ознаки встановіть, чи можна вважати ці норми адміністративно-правовими.

2. Громадянин Пучков та Васильєв, перебуваючи на хокейному матчі, вирішили для підняття настрою випити горілки, яку вони пронесли із собою на льодовий стадіон. Поруч із ними на лаві сидів неповнолітній Маслов, якому вони запропонували підтримати їх компанію. Після закінчення матчу, під час виходу зі стадіону, ці особи були затримані працівниками міліції та притягнуті до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу відповідно до ч. 1 ст. 178 КУпАП.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії працівників міліції? Чи всі обставини були враховані при накладенні стягнення?

3. Громадянин Рибалко, працюючи майстром цеху хімічного заводу «Стирол», під час обідньої перерви разом із

стажером Хвалько розпили в цеху пляшку горілки. Враховуючи той факт, що дані дії Рибалко вчиняв вже не вперше, директором підприємства щодо нього склав протокол за вчинене адміністративне правопорушення. У подальшому протокол був направлений до органу внутрішніх справ для розгляду даної справи. Заступник начальника райвідділу міліції, врахувавши обставини правопорушення та особу правопорушника, звільнив Рибалко від адміністративної відповідальності із передачею матеріалів на розгляд трудового колективу.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії працівника міліції та директора заводу?

ТЕМА 20. ЗАХОДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

План

1. Поняття адміністративного стягнення.
2. Система та види адміністративних стягнень.
3. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних проступків.
4. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративних стягнень.
2. Мета застосування адміністративних стягнень.
3. Види адміністративних стягнень.
4. Попередження як захід адміністративного стягнення.
5. Штраф як захід адміністративного стягнення.

6. Оплатне вилучення предмета як захід адміністративного стягнення.
7. Конфіскація майна як захід адміністративного стягнення.
8. Позбавлення спеціального права як захід адміністративного стягнення.
9. Громадські роботи як захід адміністративного стягнення.
10. Виправні роботи як захід адміністративного стягнення.
11. Суспільно корисні роботи як захід адміністративного стягнення.
12. Адміністративний арешт як захід адміністративного стягнення.
13. Арешт з утриманням на гаупвахті як захід адміністративного стягнення.
14. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.
15. Обставини, що пом'якшують відповідальність.
16. Обставини, що обтяжують відповідальність.
17. Обчислення строків накладення адміністративного стягнення.
18. Покладення обов'язку відшкодування завданої шкоди.
19. Судовий збір у справі про адміністративне правопорушення.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про судовий збір».
2. Система та види адміністративних стягнень.
3. Заходи впливу, що застосовують до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних проступків.
4. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.

Завдання

1. У провадженні у справі про дрібне хуліганство Титов брав участь як свідок. Під час розгляду справи в суді він відмовився давати пояснення, посилаючись на те, що нічого не пам'ятає. Судовий розпорядник склав протокол про вчинення Т. правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185-3 КУпАП. Суддя розглянув справу стосовно Т. і наклав на нього штраф розміром десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

*Чи відповідає закону постанова стосовно Тітова?
Відповідь обґрунтуйте.*

2. Громадянин Корпан, незважаючи на письмові виклики, тричі не з'являвся до районного суду для давання свідчень. Суддя виніс постанову про примусове доставлення Корпана до суду через місцевий РВВС упродовж шести днів. Проте дільничний інспектор поліції, якому було доручено виконання цієї постанови, своєчасно її не виконав через свою халатність.

Назвіть правові наслідки бездіяльності громадянина Корпана і дільничного інспектора поліції.

3. Під час перевірки паспортного режиму дільничний інспектор установив, що громадянин Молдови Бордеяну, постійний житель м. Кишенева, приїхав до України працевлаштуватися і проживав у громадянки Куприянової без відповідної реєстрації більше ніж три місяці.

Як повинно вирішуватися питання про відповідальність Бордеяну та Куприянової?

4. Командир автобатальону однієї з військових частин, що дислокувалися у м. Чернігові, майор Свірстюк був затриманий на автотрасі Київ – Чернігів за керування транспортом у стані сп'яніння. У процесі перевірки, крім іншого, з'ясувалося, що відповідних документів на використання службового автомобіля Свірстюк не мав.

Назвіть можливі варіанти відповідальності Свірстюка та конкретні міри такої відповідальності.

ТЕМА 21. ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

План

1. Поняття та види провадження у справах про адміністративні правопорушення, їх завдання.
2. Принципи та учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Стадії та строки провадження. Докази у справах про адміністративні правопорушення.
4. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Види проваджень в справах про адміністративні правопорушення.
3. Звичайне провадження в справах про адміністративні правопорушення.
4. Спрощене провадження в справах про адміністративні правопорушення.
5. Адміністративний порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.
6. Судове провадження в справах про адміністративні правопорушення.
7. Принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення.
8. Особи, які беруть участь у провадження в справах про адміністративні правопорушення.

9. Потерпілий в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
10. Законні представники в провадженні в справах про адміністративні правопорушення.
11. Свідок у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
12. Експерт у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
13. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.
14. Порушення адміністративного провадження і адміністративне розслідування.
15. Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення по ній постанови
16. Перегляд справи у зв'язку з оскарженням постанови по справі
17. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.
18. Докази у провадження у справах про адміністративні правопорушення.
19. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
20. Доставлення правопорушника як захід забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
21. Вилучення речей та документів як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
22. Відсторонення як захід забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Теми доповідей

1. Стадії та строки провадження.
2. Докази в справах про адміністративні правопорушення

3. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Завдання

1. Стосовно гр. Миколенко 6 березня 2020 р. був складений протокол про вчинення ним правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП. Начальник органу внутрішніх справ, отримавши 5 травня 2020 р. протокол, призначив справу до розгляду на 6 травня 2020 р., про що повідомив гр. Миколенко, який у встановлений час не з'явився. Враховуючи те, що гр. Миколенко своєчасно було повідомлено про місце і час розгляду справи, начальник органу внутрішніх справ за відсутності Миколенко ухвалив постанову про накладення на нього штрафу.

Чи є підстави для скасування постанови про накладення на гр. Миколенко штрафу? Хто, за чиєю ініціативою та в якому порядку може переглянути постанову з даної справи? Яке рішення може бути ухвалене за результатами перегляду справи?

2. Постановою судді від 4 вересня 2019 р. гр. Дмитренко визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 130 КУпАП, та накладено стягнення у вигляді позбавлення права керування всіма видами транспортних засобів строком на один рік.

Громадянин Дмитренко не заперечував факту вчинення правопорушення, однак вважав, що до нього застосовано жорстке стягнення. У зв'язку з цим правопорушник звернувся до апеляційного суду області зі скаргою, в якій акцентував увагу на тому, що його вперше притягають до адміністративної відповідальності, щиро розкаюється у скоєному, а також на тому, що його діяльність пов'язана із керуванням транспортними засобами, отже, позбавлення права призведе до втрати ним постійної роботи.

Окресліть порядок оскарження постанови з цієї справи. Обміркуйте, яке рішення за результатами розгляду скарги може ухвалити апеляційний суд.

3. Студенти на практичному занятті з адміністративного права намагалися скласти повний перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Студент Вікторенко стверджував, що органи Служби безпеки України, прокуратури та митні органи не можна включати до означеного переліку, оскільки КУпАП не містить статей, якими визначено справи, віднесені до їх підвідомчості. Більшість із присутніх на занятті не погодилися з цією точкою зору, посилаючись на те, що, крім згаданого кодексу, існують інші нормативно-правові акти, які уповноважують представників цих органів вирішувати питання про адміністративну відповідальність фізичних осіб.

Висловіть свою точку зору щодо цих тверджень. Свою позицію обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

4. 15 липня 2009 р. дільничний інспектор склав протокол стосовно гр. Іванова, яким зафіксував факт розпивання останнім спиртних напоїв у громадському місці. Того самого дня Іванов затримано в маршрутці, де він чіплявся до громадян та нецензурно лаявся. Працівник поліції склав протокол, який направлено за підвідомчістю.

Надайте кваліфікацію діям гр. Іванова та визначте, які примусові заходи можуть бути застосовані до нього.

5. Громадянин Артемов вигулював свого собаку на території дитячого садочка. Дільничний інспектор склав стосовно Артемова протокол про вчинення ним правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 154 КУпАП. Рішенням адміністративної комісії при виконкомі

міської ради на гр. Артемов накладено штраф розміром одини неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Через три місяці після сплати штрафу суддя розглянув справу про вчинення гр. Артеммова правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 154 КУпАП. Постановою судді на гр. Артемова накладено штраф розміром п'ять неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи законні рішення, ухвалені стосовно гр. Артемова? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

6. Зверніться до Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу та приписів Кодексу України про адміністративні правопорушення й, використовуючи їх, сформулюйте 3 норми права за класичною структурою.

Які ознаки властиві сформульованим нормам? З огляду на ці ознаки встановіть, чи можна вважати ці норми адміністративно-правовими.

7. Громадянин Рибалко, працюючи майстром цеху хімічного заводу «Стирол», під час обідньої перерви разом із стажером Хвалько розпили в цеху пляшку горілки. Враховуючи той факт, що ці дії Рибалко вчиняв вже не вперше, директор підприємства щодо нього склав протокол за вчинене адміністративне правопорушення. У подальшому протокол направили до органу внутрішніх справ для розгляду даної справи. Заступник начальника райвідділу поліції, врахувавши обставини правопорушення та особу правопорушника, звільнив Рибалко від адміністративної відповідальності з передачею матеріалів на розгляд трудового колективу.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії працівника поліції та директора заводу?

ТЕМА 22. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

План

1. Поняття адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Правова презумпція адміністративного процесу.
4. Завдання адміністративного судочинства.
5. Система адміністративних судів України.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративного процесу.
2. Мета адміністративного процесу.
3. Суб'єкти адміністративного процесу.
4. Принципи адміністративного процесу.
5. Принцип об'єктивної істини адміністративного процесу.
6. Принцип гласності адміністративного процесу.
7. Принцип офіційності адміністративного процесу.
8. Принцип швидкості та економічності адміністративного процесу.
9. Принцип самостійності в ухваленні рішень адміністративного процесу.
10. Принцип дотримання правових презумпцій адміністративного процесу.
11. Презумпція невинуватості адміністративного процесу.
12. Презумпція правомірності правової позиції громадянина адміністративного процесу.
13. Завдання адміністративного судочинства.
14. Судові рішення в адміністративному процесі.
15. Система адміністративних судів України.
16. Форми адміністративного судочинства.
17. Загальне позовне провадження адміністративного процесу.
18. Спрощене позовне провадження адміністративного процесу.

19. Спори, які розглядаються виключно за правилами загального позовного провадження.
20. Які справи незначної складності ви знаєте?
21. Що таке типові справи?
22. На які спори поширюється юрисдикція адміністративних судів?
23. Які справи підсудні місцевим загальним судам як адміністративним?

Теми доповідей

1. Поняття адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Правова презумпція адміністративного процесу.
4. Завдання адміністративного судочинства.
5. Характеристика Закону України «Про судоустрій та статус суддів».
6. Система адміністративних судів України.
7. Загальне позовне провадження адміністративного процесу.
8. Спрошене позовне провадження адміністративного процесу.
9. Спори, які розглядають виключно за правилами загального позовного провадження.
10. Спори, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.
11. Спори, які розглядає місцевий загальний суд як адміністративний суд.

Завдання

1. Із клопотанням про зміну імені Іщенко звернувся до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні Іщенко пред'явив паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення І. отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану,

в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

2. До суду 22 вересня 2019 р. надійшов протокол про адміністративне правопорушення відносно Кирилова, в якому зазначено, що він 1 вересня 2019 р. керував автомобілем, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння. Від проходження медичного огляду на стан алкогольного сп'яніння Кирилов відмовився. Зазначене правопорушення Кирилов повторно вчинив упродовж року.

Суд, дослідивши матеріали справи, притягнув Кирилова до адміністративної відповідальності і наклав на нього стягнення у вигляді оплатного вилучення транспортного засобу.

Чи законне рішення суду стосовно Кирилова? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

ТЕМА 23. СПОСОБИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ

План

1. Адміністративна правоздатність.
2. Звернення до суду.
3. Оскарження рішення суду.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття загального позовного провадження.
2. Які справи розглядаються виключно за правилами загального позовного провадження.
3. Поняття спрощеного позовного провадження.
4. Які справи є справами незначної складності?
5. Хто є учасником судового процесу?

6. Хто є позивачем в адміністративному провадженні?
7. Хто є відповідачем в адміністративному провадженні?
8. Загальні процесуальні права в адміністративному провадженні.
9. Спеціальні процесуальні права в адміністративному провадженні.
10. Процесуальні обов'язки учасників в адміністративному провадженні.
11. Строк звернення до суду в адміністративному провадженні.
12. Обов'язкові стадії в адміністративному провадженні.
13. Факультативні стадії в адміністративному провадженні.
14. Судове рішення в адміністративному провадженні.
15. Поняття перегляду судових рішень в адміністративному провадженні.
16. Строки апеляційного оскарження в адміністративному провадженні.
17. Строки касаційного оскарження в адміністративному провадженні.
18. Наслідки розгляду апеляційної скарги на судове рішення суду першої інстанції в адміністративному провадженні.
19. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами в адміністративному провадженні.
20. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному провадженні.

Теми доповідей

1. Адміністративна правоздатність в адміністративному провадженні.

2. Звернення до суду першої інстанції в адміністративному провадженні.
3. Апеляційне оскарження рішення суду в адміністративному провадженні.
4. Касаційне оскарження рішення суду в адміністративному провадженні.
5. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами в адміністративному провадженні.
6. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному провадженні.

Завдання

1. До суду із позовом до керівника податкової інспекції в місті звернулася Кравченко і вимагав визнати протиправними дії керівника та відшкодувати моральну шкоду розміром 25 тис. грн.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що їй стало відомо про те, що керівник податкової інспекції звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан її здоров'я, про що був зроблений запис в її амбулаторній картці.

Позивачка двічі просила керівника податкової інспекції надати їй копії запиту та відповіді лікарні, однак останній не відреагував на її звернення. У судовому засіданні Кравченко надала копії відповідних заяв, надісланих керівникові податкової інспекції листом із повідомленням.

Позивачка вважала, що їй завдано моральної шкоди розміром 25 тис. грн, оскільки внаслідок незаконного збирання керівником податкової інспекції щодо неї інформації вона дуже нервувала, вимушена була пояснювати всім своїм знайомим, у зв'язку з чим зазначений запит надіслано до лікарні.

За правилами якого процесуального акта (документа) повинен розглядатися цей позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення у цій справі.

ТЕМА 24. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОЗОВ

План

1. Адміністративні провадження.
2. Адміністративний позов.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття адміністративного провадження.
2. Поняття етапів адміністративного провадження.
3. Поняття юрисдикційних проваджень.
4. Поняття неюрисдикційних проваджень.
5. Види адміністративних проваджень.
6. Поняття дисциплінарного провадження.
7. Ознаки дисциплінарної відповідальності.
8. Види дисциплінарних стягнень.
9. Строки накладення стягнення в дисциплінарному провадженні.
10. Поняття нормотворчого провадження.
11. Поняття провадження за звернення громадян.
12. Поняття дозвільного провадження.
13. Поняття ліцензування.
14. Поняття сертифікації.
15. Поняття реєстраційних проваджень.
16. Поняття контрольно-наглядових проваджень.
17. Співвідношення понять контролю та нагляду.
18. Поняття адміністративного позову.
19. Обов'язкові елементи адміністративного позову.
20. Документи, що додаються до позовної заяви.

Теми доповідей

1. Основні адміністративні провадження.
2. Адміністративний позов.

Практичне завдання (письмово)

Підготувати адміністративний позов за фабулою: Григорович В.І. з 01.02.2015 до 17.02.2020 р. працював на посаді першого заступника ДМС України. Його було звільнено з цієї посади за прогул (був відсутній на робочому місці 16.02.2020 р. впродовж 4 годин підряд без поважної причини). Зі звільненням Григорович В.І. не згоден, адже вважає не справедливим та занадто суворим і забажав його оскаржити до суду. Підготуйте позовну заяву до суду з чітким визначенням підсудності цієї справи, предмету спору та правовим обґрунтуванням своєї позиції.

Завдання

1. Капітан поліції Павленко та його жінка під час відпочинку в лісовій зоні передмістя порушили правила пожежної безпеки, за що директор ліспромхозу ухвалив рішення про накладення на нього адміністративного стягнення – штрафу розміром 1,5 мінімальних неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – та повідомив про подію начальника районного відділу міліції, в якому працює Павленко.

Проаналізуйте ситуацію та оцініть правильність дій директора ліспромхозу. Охарактеризуйте особливості адміністративної відповідальності військовослужбовців та працівників ОВС за вчинення адміністративного правопорушення.

2. 14.01.2020 р. о 19.00 нарядом ППС на майдані ім. А. С. Пушкіна в м. Запоріжжі був затриманий та доставлений до чергової частини Жовтневого РВВС 17-річний Комаров, який палив цигарки-самокрутки із сіро-зеленою речовиною (за висновком ЕКВ УВС – марихуаною). Під час особистого огляду в затриманого вилучено цигарку з вище названою речовиною. Дільничний інспектор капітан поліції Дорохов порушив адміністративну справу стосовно Комарова .

Дайте юридичну характеристику діям правопорушника. Оцініть правомірність дій дільничного інспектора.

3. Тимошук, який керував особистим автомобілем у стані сп'яніння, був зупинений працівником патрульної поліції на трасі Суми – Полтава. Після перевірки документів інспектор, звернувши увагу на стан водія, запросив його в приміщення поста патрульної поліції. Тимошук, залишивши документи у співробітника патрульної поліції, скочив у автомобіль й на великій швидкості зник. Через кілька днів його викликали до районного відділення патрульної поліції, де інспектор склав протокол відповідно до ч. 2 ст. 286-1 ККУ за повторне впродовж року ухилення від проходження огляду на стан сп'яніння (три місяці тому Тимошука вже було оштрафовано за керування автомобілем у стані сп'яніння).

Як належить кваліфікувати дії Тимошука? Чи правомірні дії співробітника патрульної поліції? Дайте юридичну характеристику скоєного правопорушення.

4. 01.02.2020 р. о 4.00 ночі нарядом ППС був зупинений за порушення правил дорожнього руху автомобіль «Жигулі», яким керував Крутько. Під час огляду автомобіля в багажнику було знайдено пристрій у формі зміювика, з якого ішов запах спиртного, а також змістовний бідон, в якому знаходилася речовина невизначеного кольору (як пізніше було зазначено у висновку експерта – брага). Зі слів громадянина Крутько ці речі він придбав у невідомої особи на одному із ринків у м. Сумах.

Дайте юридичну характеристику правопорушення, яке скоїв Крутько.

5. 25.02.2020 р. в 12.00 дільничний інспектор поліції Лазаренко з метою контролю за збереженням вогнепальної зброї перевірявся об'єкт дозвільної системи заводу «Київсталь». Під час відвідування тиру для стрільби з вогнепальної зброї він застав 10 робітників охорони, які стріляли з револьверів системи «Наган» за відсутності керівника стрільб. На питання «Чому немає керівника стрільб?» охоронники відповіли, що він вийшов

покурити на вулицю, хоча керівник стрільб перебував у кімнаті для збереження зброї разом із начальником зміни, де вони палили цигарки.

Склад якого адміністративного правопорушення міститься в діях керівника стрільб?

6. Дільничний інспектор поліції затримав неповнолітнього Вервець, який перебував у громадському місці у стані сп'яніння. Причому було з'ясовано, що неповнолітній вживав спиртні напої вдома за згодою батьків із нагоди дня народження сестри. Вважаючи, що було скоєно правопорушення, передбачене ст. 180 КУпАП, дільничний інспектор склав протокол, який надіслав до адміністративної комісії при виконкомі міської ради, проте адміністративна комісія протокол повернула до РВВС, зазначивши, що відповідно до ст. 218 КУпАП справа належить до його компетенції.

Дайте юридичну оцінку ситуації.

7. У приміському електропоїзді четверо чоловіків грали в карти на гроші, до того ж гучно кричали, іноді висловлювалися нецензурною лайкою. Поліцейський патруль, що проходив через вагон, зажадав припинити азартну гру, але громадяни не підкорилися на їх вимоги, обґрунтовуючи свою поведінку тим, що нікому не заважають. Тоді старший патрулий вилучив у громадян карти і склав протокол про злісну непокору співробітникам ОВС.

Дайте юридичну оцінку ситуації, яка склалася. Чи законні дії працівника поліції?

ТЕМА 25. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ ЮСТИЦІЇ

План

1. Поняття юстиції, її ознаки та правове регулювання.
2. Суб'єкти адміністративно-правового регулювання у сфері юстиції.
  - 2.1 Вища рада правосуддя.
  - 2.2 Міністерство юстиції України.
  - 2.3 Державна кримінально-виконавча служба України.
  - 2.4 Державна архівна служба України.
3. Адміністративно-правове регулювання державної реєстрації актів цивільного стану, нотаріату та адвокатури.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття юстиції.
2. Поняття адміністративно-правового забезпечення у сфері юстиції.
3. Характерні риси юстиції.
4. Нормативно-правова база адміністративно-правового забезпечення у сфері юстиції.
5. Нормативно-правова база діяльності Вищої ради правосуддя.
6. Повноваження Вищої ради правосуддя.
7. Нормативно-правова база діяльності Міністерства юстиції України.
8. Адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України.
9. Основні завдання діяльності Міністерства юстиції України.
10. Повноваження Міністерства юстиції України.
11. Нормативно-правова база діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України.
12. Адміністративно-правовий статус Державної кримінально-виконавчої служби України.

13. Нормативно-правова база діяльності Державної архівної служби України.
14. Основні завдання діяльності Державної архівної служби України.
15. Поняття актів цивільного стану.
16. Адміністративно-правовий статус органів державної реєстрації актів цивільного стану.
17. Адміністративно-правовий статус адвокатури України.
18. Поняття адвоката та адвокатури.
19. Особи, які не можуть бути адвокатом.
20. Види адвокатської діяльності.
21. Юридична відповідальність адвокатів.
22. Поняття нотаріуса та нотаріату.
23. Адміністративно-правовий статус нотаріуса.

Теми доповідей

1. Адвокатура України.
2. Нотаріат України.
3. Адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України.
4. Адміністративно-правовий Вищої ради правосуддя.

ТЕМА 26. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.

План

1. Адміністративно-правове регулювання у сфері фінансів.
2. Адміністративно-правове регулювання банківської діяльності.

3. Адміністративно-правове регулювання у сфері оподаткування.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття фінансів.
2. Адміністративно-правовий статус Міністерства фінансів України.
3. Завдання діяльності Міністерства фінансів України.
4. Адміністративно-правовий статус Державної казначейської служби України.
5. Завдання діяльності Державної казначейської служби України.
6. Адміністративно-правовий статус Державної казначейської служби.
7. Адміністративно-правовий статус Державна служба фінансового моніторингу України.
8. Завдання діяльності Державної служби фінансового моніторингу України.
9. Поняття банківської діяльності.
10. Правове регулювання банківської діяльності в Україні.
11. Адміністративно-правовий статус НБУ.
12. Завдання діяльності НБУ.
13. Наглядова діяльність НБУ.
14. Поняття податків і зборів.
15. Завдання діяльності Державної фіскальної служби.
16. Адміністративно-правовий статус Державної фіскальної служби.

Теми доповідей

1. Адміністративно-правовий статус Міністерства фінансів України.
2. Адміністративно-правовий статус Державної казначейської служби України.

3. Адміністративно-правовий статус Державної аудиторської служби.
4. Адміністративно-правовий статус Державна служба фінансового моніторингу України.
5. Адміністративно-правовий статус НБУ.
6. Адміністративно-правовий статус Державної фіскальної служби.

ТЕМА 27. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

План

1. Загальна характеристика та зміст державного регулювання у сфері економіки
2. Система органів державного регулювання в сфері економіки
3. Адміністративно-правове регулювання в галузі підприємництва
4. Адміністративно-правове регулювання у сфері захисту економічної конкуренції
5. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у сфері промисловості.
6. Адміністративно-правове регулювання у сфері транспорту

Завдання для самоконтролю

1. Мета державного регулювання економікою.
2. Поняття державної економічної політики.
3. Напрямки економічної політики.
4. Поняття забезпечення стратегічних пріоритетів розвитку економіки.

5. Види зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
6. Зміст державного регулювання у сфері економіки.
7. Повноваження КМУ у сфері економіки.
8. Адміністративно-правовий статус Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України.
9. Завдання діяльності Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України.
10. Поняття державного регулювання підприємницької діяльності.
11. Поняття господарської діяльності.
12. Поняття підприємництва.
13. Основні засоби регулювання впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання.
14. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.
15. Ліцензування господарської діяльності.
16. Поняття ліцензії.
17. Квотування експорту та імпорту.
18. Поняття стандартизації.
19. Поняття сертифікації.
20. Мета стандартизації в Україні.
21. Поняття конкуренція.
22. Поняття економічної конкуренції.
23. Адміністративно-правовий статус АМК України.
24. Адміністративно-правовий статус Фонд державного майна України.
25. Поняття агропромислового комплексу.
26. Адміністративно-правовий статус Міністерства інфраструктури України.
27. Основні завдання діяльності Міністерства інфраструктури України.
28. Адміністративно-правовий статус підпорядкованих Міністерству інфраструктури України органів.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».
2. Характеристика Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».
3. Адміністративно-правовий статус Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України.
4. Адміністративно-правовий статус Антимонопольного комітету України.
5. Адміністративно-правовий статус Фонду державного майна України.
6. Адміністративно-правовий статус Міністерства інфраструктури України.

ТЕМА 28. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ, ОСВІТИ ТА НАУКИ.

План

1. Адміністративно-правове регулювання у галузі культури.
2. Адміністративно-правове регулювання у галузі спорту.
3. Адміністративно-правове регулювання у галузі освіти.
4. Адміністративно-правове регулювання у галузі науки.

Запитання для самоконтролю

1. Поняття культури.
2. Поняття культурної політики.
3. Характеристика Закону України «Про культуру».
4. Правове регулювання сфери культури в Україні.

5. Сфери, що регулює законодавство України про культуру.
6. Система регулюючих суб'єктів, діяльність яких пов'язана зі сферою культури.
7. Повноваження Верховної Ради України у сфері культури.
8. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері культури.
9. Адміністративно-правовий статус Міністерства культури, молоді та спорту.
10. Адміністративно-правовий статус Державного агентства України з питань кіно.
11. Адміністративно-правовий статус Українського інституту національної пам'яті УІНП.
12. Органи, що підпорядковані Міністерству культури, молоді та спорту.
13. Нормативно-правова база у галузі фізичної культури і спорту в Україні.
14. Поняття спорту.
15. Державна цільова соціальна програма розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури.
16. Система суб'єктів адміністративно-правового регулювання в галузі спорту.
17. Повноваження Верховної Ради України у сфері спорту.
18. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері спорту.
19. Повноваження Президента України у сфері спорту.
20. Характеристика Закону України «Про фізичну культуру і спорт».
21. Самоврядування у сфері фізичної культури і спорту.
22. Поняття спортивної федерації.
23. Поняття фізкультурно-спортивного товариства.
24. Олімпійський рух в Україні.

25. Адміністративно-правовий статус Національного олімпійського комітету України.
26. Поняття «освіта».
27. Мета державної політики щодо розвитку освіти в Україні.
28. Система освіти в Україні.
29. Структура освіти в Україні.
30. Принципи освіти в Україні.
31. Характеристика Закону України «Про освіту».
32. Органи управління освітою в Україні.
33. Адміністративно-правовий статус Міністерства освіти і науки України.
34. Завдання діяльності Міністерства освіти і науки України.
35. Адміністративно-правовий статус Державної служби якості освіти України.
36. Адміністративно-правовий статус Національної комісії зі стандартів державної мови.
37. Правова основа державного управління у сфері науки.
38. Поняття ліцензування навчальних закладів.

Теми доповідей

1. Характеристика Закону України «Про культуру».
2. Адміністративно-правовий статус Міністерства культури, молоді та спорту.
3. Адміністративно-правовий статус Державного агентства України з питань кіно.
4. Адміністративно-правовий статус Українського інституту національної пам'яті УІНП.
5. Характеристика Закону України «Про фізичну культуру і спорт».
6. Адміністративно-правовий статус Національного олімпійського комітету України.

7. Адміністративно-правовий статус Міністерства освіти і науки України.
8. Адміністративно-правовий статус Державної служби якості освіти України.
9. Адміністративно-правовий статус Національної комісії зі стандартів державної мови.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративне право. Повний курс: підручник. В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко, С. Стеценко. Видання друге. Херсон ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
2. Адміністративне право (у схемах та коментарях): навчальний посібник / за ред. Р. С. Мельника. 2-ге видання, перероб. і доповн. Київ: Юрінком Інтер; Буква Закону, 2018. 344 с.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст.141.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. ВВР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
5. Кодекс адміністративного судочинства України: чинне зак-во зі змінами та допов. на 25 жовтня 2010 року. К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 132 с.
6. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 07.04.20011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 40, ст.404 [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>
7. Про Національну поліцію: Закон України від 20 грудня 2015 р. ВВР. 2015. № 4. Ст. 20

8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. ВВР. 1999. № 20-21. Ст. 190.
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 березня 1997 р. ВВР. 1997. № 24. Ст. 170.
10. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. ВВР. 1996. № 47. Ст. 256.
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1992 р. ВВР. 1994. № 23. Ст. 161.
12. Про виконавче провадження: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=606-14>
13. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 21 трав. 2008 р. № 2591-VI. Офіц. вісн. України. 2010. № 79.
14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI. Відом. Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.
15. Про адміністративні послуги: Закон України № 5203-VI від 06.09.2012 р. Офіц. вісн. України. 2012. № 76. Ст.44.
16. Про доступ до публічної інформації: Закон України № 2939-VI від 13.01.2011 р. Відом. Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до проведення практичних (семінарських) занять
із дисципліни **«Адміністративне право»**
для студентів спеціальності 081 «Право»
освітнього ступеня «бакалавр»
денної та заочної форм навчання

Відповідальний за випуск І. Л. Лебединський
Редактор Н. З. Ключко
Комп'ютерне верстання Т. М. Загородної

Підписано до друку 20.12.16, поз.
Формат 60*84/16. Ум. друк. арк. 19,1 Обл.-вид. арк. 19,5. Тираж 40 пр. Зам №

Видавець і виготовлювач
Сумський держаний університет,
Вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справ ДК № 3062 від 17.12.2007